

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Євген СОБОЛЬ

«29» листопада 2021 р.

**Програми навчальних дисциплін
програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних та
педагогічних працівників закладів
у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою
«ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ТА НАУЦІ (ЗА ФАХОВИМ
СПРЯМУВАННЯМ)»**

Назва програми

**галузі знань 01 Освіта/ педагогіка
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки,**

Модуль I. Інновації в навчально-методичній діяльності викладача

Назва навчальної дисципліни: Студоцентризований підхід в освіті

Цільовий компонент: Розкриття сутності та витоків студоцентризованого навчання. Аналіз концептуальних засад та особливостей впровадження студоцентризованого підходу. Опанування технологією побудови індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти.

Змістовий компонент: Витоки теорії студентоцентризованого навчання: ідеї гуманістичної психолого-педагогічної науки ХХ ст., сформульовані у творах Д. Дьюї, К. Роджерса, А. Маслоу, Ж. Піаже, М. Ноулза та ін. Студентоцентризований підхід як нова освітня парадигма. Концептуальні засади студоцентризованого підходу. Ключові ознаки студоцентризованого підходу. Основні переваги студентоцентризованої парадигми освіти для студентів. Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти.

Процесуальний компонент: форми: лекція, практичне заняття; методи: за типом пізнавальної діяльності: проблемного викладу, дослідницький; відповідно до логіки пізнання: аналітичний, індуктивний, дедуктивний. За основними етапами процесу: формування знань, формування умінь і навичок, застосування знань, узагальнення, закріплення, перевірка. За системним підходом: методи стимулювання та мотивації учіння, методи контролю та самоконтролю. За джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція бесіда, дискусія; наочні – демонстрація, ілюстрація. За рівнем самостійності розумової діяльності: частково-пошуковий, метод проблемного викладу матеріалу, дослідницький.

засоби: презентація, інформаційні ТЗН.

Результативний компонент:

ПРН1. Уміння проектувати і здійснювати освітній процес у закладах вищої освіти з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації та рівня розвитку особистості.

ПРН3. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

ПРН 6. Проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахування індивідуальних особливостей і потреб студентів.

ПРН 10. Бути здатним до власного професійного розвитку, професійної рефлексії.

Список рекомендованої літератури:

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання* [Електронний ресурс]. Ін-т інформ. технологій і засобів навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України; гол.ред.: В. Ю. Биков. 2016. Том 54. №4. Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1434/1070>.
2. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В. Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.
3. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної ради України. 2019. №243-VIII. 2300 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-19>.
4. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної ради України. 2019. №2657-VIII. 2661 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
5. Зязюн І. А. Освітні парадигми та педагогічні технології у вимірах філософії освіти. *Науковий вісник Миколаївського державного університету*

імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки, 2011. (1, Вип. 33), 22-27.

6. Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. К.: Логос, 2005. 220 с.

7. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: Ніланд ЛТД, 2015.

8. Ковалюк Т. В., Пасічник В. В., Кунанець Н. Е. Моделювання розвитку вищої освіти на базі компетентнісного підходу та особистісноорієнтованих освітніх траєкторій. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2017, 61, вип. 5: 245-260.

9. Краснощок І. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітніх школах*, 2018, 60: 101-107.

10. Медіапедагогіка: навч. посібник / Загірняк М. В., Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Токарева А. В. Харків: «ДрукарняМадрид», 2018. 360 с.

11. Мухіна С. А. Нетрадиційні педагогічні технології у навчанні. С. А. Мухіна, А. А. Соловійова. К.: Академія, 2012. 123 с.

12. Нецерт О. С. Організація індивідуальних освітніх траєкторій навчання в університеті. *Фізико-математическое образование*, 2017, 3 (13).

13. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. К.: Знання України, 2003. 450 с.

14. Паращенко Л. І., Пометун О. І., Савченко О. Я., Трубочева С. Е. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. 2004. К.: «КІС», 71-84.

15. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект. *Освіта та педагогічна наука*, 2012, 3: 24-31.

16. Почтов'юк А. Б., Сухомлин Л. В. Вища освіта України: європейська інтеграція. *Економічний форум*, 2015. (2), 98-104.

17. Сухенко Я. В. Індивідуальна освітня траєкторія: аналіз феномену у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 2017 (38). <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2017-38.%p>

18. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.

19. Трубочева С. Е. Умови реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 53-56.

20. Чепіль М. Педагогічні технології: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2012. 224 с.

Інформаційні ресурси:

<https://mon.gov.ua/ua>

<http://osvita.ua>

<http://infosvit.if.ua>

<http://education-ua.org>

<http://educlub.com>

Назва навчальної дисципліни: Актуальні проблеми освітньої діяльності викладача.

Цільовий компонент: розкриття сучасних проблем підготовки викладачів закладів вищої освіти в сучасній вітчизняній науці, аналіз особливостей керування розвитком особистості студента через освітнє середовище вищого навчального закладу та через впровадження сучасних освітніх технологій, оволодіння слухачами головними аспектами інноваційних процесів у професійній освіті, структурою та технологією інноваційної педагогічної діяльності, ґрунтовними теоретичними та практичними знаннями про сутність інноваційних педагогічних технологій та формування готовності до їх практичного використання у закладі вищої освіти.

Змістовий компонент: Педагогічна інноватика у структурі наукового знання. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Сутність педагогічної інноватики, її структура. Класифікація нововведень, типології, вибудовані на основі різних підходів. Роль педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості у процесі оновлення системи освіти. Історія виникнення інновацій в освіті. Інноваційний розвиток вищої освіти України. Інноваційні процеси у системі освіти. Сутність інноваційного освітнього процесу. Закономірності перебігу інноваційних педагогічних процесів. Принципи управління інноваційними освітніми процесами. Види структур інноваційного процесу. Етапи педагогічної інновації («життєвий цикл нововведення»): зародження нової ідеї; створення нововведення; освоєння нововведення; розповсюдження нововведення; стабілізація нововведення; рутинізація нововведення; іррадіація нововведення. Умови ефективності інноваційних педагогічних процесів. Основні напрями інноваційних процесів в системі освіти на сучасному етапі її розвитку. Інноваційна діяльність викладача. Готовність педагога до інноваційної діяльності. Сучасні підходи до визначення структури інноваційної педагогічної діяльності. Сутність поняття «інноваційна педагогічна діяльність», «інноваційна професійна діяльність викладача». Зміст та структурні компоненти інноваційної професійної діяльності викладача вищого навчального закладу. Типологія педагогів за їх ставленням до нововведень. Готовність педагогів до інноваційної діяльності, рівні її сформованості. Формування готовності педагогів до інноваційної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, ділова гра; методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; засоби: презентація, підготовка наукових робіт (доповідей, статей, тез доповідей на конференцію); інформаційні ТЗН.

Результативний компонент:

ПРН1. Уміння проектувати і здійснювати освітній процес у закладах вищої освіти з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації та рівня розвитку особистості.

ПРН2. Уміння розробляти та застосовувати нові підходи до вирішення задач та /або інноваційного характеру в сфері вищої освіти.

ПРН 6. Проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахування індивідуальних особливостей і потреб студентів.

ПРН 8. Інтегрувати знання у сфері освіти та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

ПРН 10. Бути здатним до власного професійного розвитку, професійної рефлексії.

Список рекомендованої літератури:

1. Андрущенко В. П. Засоби дистанційного електронного навчання і педагогічні технології / В. П. Андрущенко, А. П. Кудін // Вісн. академії дистанційної освіти. – 2004. – № 2. – С. 2–5.

2. Артюшина М. В., Радченко М. І. Умови запровадження інноваційного навчання // Формування психолого-педагогічної компетентності вчителів: тренінг-курс для викладачів вищих навчальних закладів / За ред. Л. О. Савенкової, І. М. Романової. – К.: НТЕУ, 2011. – С. 129-143.

4. Богданова І. М. Педагогічна інноватика: Навчальний посібник. – Одеса: Ранок, 2000. – 148 с.

5. Бондарева К. І., Козлова О. Г. Педагогічний аналіз інноваційної діяльності вчителя: Науково-методичний посібник.- Суми, 201. – 128 с.

6. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів / К. Л. Бугайчук. – Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] / Ін-т інформ. технологій і засобів навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України; гол. ред.: В. Ю. Биков. – 2016. – Том 54. – №4. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1434/1070>.

7. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студентів магістратури / Вітвицька С. С. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.

8. Волошина О. В. Педагогіка інновацій у вищій школі: Навчально-методичний посібник. — Вінниця, 2014. — 161 с.

9. Волошина О.В. Педагогіка інновацій у вищій школі Педагогіка інновацій у вищій школі. Методичні вказівки до виконання практичних і лабораторних занять / О.В. Волошина. – Вінниця , 2015. – 38 с.

10. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 124 с.

11. Інноватика в галузі освіти: Методичні рекомендації до проведення лекційних, семінарських занять, організації позааудиторної самостійної роботи, підготовки до підсумкової атестації. Укладачі : Попова О. В., Ткачова Н. О., Васильєва С. О. – Харків, 2020. – 55 с.

12. Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

13. Кадемія М. Ю. Використання інтерактивних технологій навчання / М. Ю. Кадемія // Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соціол. - 2013. - № 3. - С. 125-132.

14. Карбованець О, Метод проектів – сучасна педагогічна технологія навчання освітніх закладів різних рівнів /Карбованець О., Куруц Н., Голуб Н., Майорош А., [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://irmk.org.ua/archiv/seminar/math_inf/30_04_2013/karbovanets42.pdf..

15. Коваль Т. І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посібник / Т. І. Коваль.

16. Козак Л. В. Науковий тезаурус інноваційної освіти / Л. В. Козак // Освітологія: науковометодичний щорічник, польсько-українське / українсько-польське видання // За ред.: Віктора Огнев'юка, Тадеуша Левовицького, Світлани Сисоєвої. – К.: ВП «Едельвейс». – 2013. – Випуск II. – С. 74-81.

17. Козак Л. В. Інновації в системі вищої педагогічної освіти: теоретичний аспект / Л. В. Козак // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць – К. Університет, 2010. – Вип. 3. – Ч.1. – С. 207 – 216.

18. Комар О. А. Модернізація сучасного навчально-виховного процесу/ Зб. Наукових праць. Частина II. - К.: Мінімум, 2005. - С.159-166.

19. Кухаренко В. М. Змішане навчання. Вебінар. [Електронний ресурс] / Володимир Миколайович Кухаренко. – Режим доступу: <http://www.wiziq.com/online-class/2190095-intel-blended>.

20. Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – №6 (990). – С.3–8.

21. Методичні вказівки щодо семінарських занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Сучасні технології освітнього процесу» для підготовки доктора філософії денної та вечірньої форм навчання за всіма спеціальностями/ Поясок Т. Б., Беспарточна О.І., Герасименко Л. В.- Кременчук :КНУ., 2016. – 92 с.

22. Медіапедагогіка : навч. посібник / Загірняк М. В., Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Токарева А. В. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2018. – 360 с.

23. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 4-є видання, доповнене, 2003. – С. 160-164.
24. Мухіна С. А. Нетрадиційні педагогічні технології у навчанні. .С.А. Мухіна, А.А.Соловійова . - К.: Академія, 2012 - 123 с.
25. Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.
26. Поясок Т. Б. Застосування інформаційних технологій у навчальному процесі вищої школи: наук.-метод. пос. / Т. Б. Поясок – Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2009. – 104 с.
27. Приходченко К. Феноменологія проєктивної методики як інтерактивної технології / К. Приходченко // Педагогіка і психологія. - 2012. - № 3. - С. 4953.
28. Проектна технологія: теорія, історія, практика : монографія / О. М. Коберник; Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. - Умань : Жовтий О. О., 2012. - 228 с.
29. Смирнова-Трибульська Є. М. Дистанційне навчання з використанням системи MOODLE : навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів/ Смирнова-Трибульська М. І. Жалдак. – Херсон : Айлант, 2007. – 492с.
30. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навчально-методичний посібник / Сисоєва С. О. ; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К. : ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.
31. Стрельников В. Ю. Проєктування системи інтенсивного навчання / В. Ю. Стрельников // Інноваційні технології у професійній підготовці викладача трудового навчання: проблеми теорії і практики : матеріали Міжнародної наук.-практичної конф. (Полтава, 9–10 жовтня 2008 р.). – Полтава : Видавництво «АСМІ», 2008. – 460 с. – С. 35–42.
32. Стрельников В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/1329>.
33. Сурмін Ю. Метод аналізу ситуацій (CASESTUDY) та його навчальні можливості / Юрій Сурмін // Освіта і управління : Науково-практичний журнал. – 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 32–50.
34. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.
35. Технології навчання дорослих / упоряд. О. Главник, Г. Бевз. – К. : Главник, 2006. – 128 с.
36. Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2002 - 437 с. 15. Percival E,

Ellington H. A Handbook of Educational Technology. - London; N.Y., 1984. - P. 12, 13, 20.

80. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах Навч. посіб. К.: Вища шк., 2004 207 с. [електронний ресурс] /www.twirpx.com.

Інформаційні ресурси:

<https://mon.gov.ua/ua>

<https://www.kmu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: Коучингові та тьюторські технології в професійній освіті.

Цільовий компонент: поглиблення та засвоєння слухачами основних принципів і теоретичних підходів впровадження коучингових та тьюторських технологій в сучасну професійну освіту; формувати здатність педагогів враховувати в освітньому процесі індивідуальні особливості здобувачів освіти, їх персональні потреби, супроводжувати на основі суб'єкт-суб'єктних відносин, стимулювати їх пізнавальну активність; удосконалення умінь використовувати методи та технології коучингу в організації освітнього процесу, особистісного та професійного розвитку майбутніх фахівців; розвиток тьюторської та коучингової компетентності, як складової професійної компетентності сучасного педагога.

Змістовий компонент: Основні підходи до визначення поняття «коучинг», мета та принципи коучингу, особливості використання коучингу в освітньому процесі, види коучингу. Процес коучингу. Етапи коучингу. Оцінка ефективності коучингу Постановка запитань у коучинговому процесі. Використання технік коучингу в освітній діяльності викладача. Компетенції педагогів-тьюторів у сучасній освіті в Україні. Основні форми, методи і технології тьюторського супроводу (тьюторіал індивідуальний (індивідуальна консультація); тьюторіал груповий; есе; різні види портфоліо; щоденник; освітня подія; технологія супроводу пізнавальних інтересів; технологія супроводу проектно-дослідницької діяльності; кейс-метод). Тьюторська компетентність, як складова професійної компетентності педагога. Умови створення індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти. Особливості тьюторського супроводу в умовах дуальної освіти, змішаного та дистанційного навчання здобувачів фахової передвищої та вищої освіти.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, ділова гра; методи: лекція-візуалізація, проблемна лекція, евристична бесіда, навчальна дискусія, диспут, доповідь в публіцистичному та науково-популярному стилях; практичні методи: семінари, пояснення, розповідь, бесіда, практичні

заняття з моделюванням ситуацій коучингових сесій; навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; інтерактивні; засоби: мультимедійна презентація, (Power Point), в якості унаочнення теоретичного матеріалу; інформаційні ТЗН.

Результативний компонент:

ПРН1. Уміння проєктувати і здійснювати освітній процес у закладах вищої освіти з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації та рівня розвитку особистості.

ПРН2. Уміння розробляти та застосовувати нові підходи до вирішення задач та /або інноваційного характеру в сфері вищої освіти.

ПРН3. Організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

ПРН 5. Аналізувати, осмислювати, планувати та здійснювати підготовку різних типів, форм занять за різною структурою у закладі освіти, використовувати інноваційні технології навчання.

ПРН 6. Проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахування індивідуальних особливостей і потреб студентів.

ПРН 9. Організувати педагогічно доцільну партнерську взаємодію, здійснювати професійну комунікацію, зрозуміло та недвозначно доносити власні міркування висновки з питань освіти до фахівців широкого загалу.

ПРН 10. Бути здатним до власного професійного розвитку, професійної рефлексії.

Список рекомендованої літератури:

1. Бойко А.М. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовноморальної взаємодії // Педагогічні науки. Збірник наукових праць. – Полтава, 2011. – С. 4-10. Основи коучингу: навчальний посібник / О. О. Нежинська, В. М. Тищенко. – Київ ;Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017.

1. Борова Т. А. Теоретичні і методичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу / Т. А. Борова : дис.на здобуття доктора пед. наук зі спец. 13.00.06 – теорія та методика управління освітою. – К.,2012. – С. 170-234.

2. Використання коучингу в системі вищої освіти України / О. О. Нежинська, В. М. Тищенко // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць Ун-ту менедж. освіти НАПН України ; редкол. : О. Л. Ануфрієва [та ін.] ; голов. ред. В. В. Олійник. – К. : АТОПОЛ ГРУП,2015. – Вип. 15(28). – С. 236–245.

1. Гармаш О. М. Тьюторська компетентність як феномен теорії та практики професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2019. Вип.65. С. 26–31
2. Горук Н. Коучинг як ефективна технологія формування самоосвітньої компетентності студентів [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2015/11_1/15.pdf
3. Дауни М. Эффективный коучинг: Уроки коуча коучей (Effective Coaching: Lessons from the Coaches' Coach) / Майлз Дауни ; пер. с англ. Е. Гладкова. – М. : Издательство «Добраякнига», 2013. – 288 с.
4. Ковалева Т.М. Материалы курса «Основы тьюторского сопровождения в общем образовании»: лекции 1–4. 2010. 56 с.
3. Кравцова Т. О. Коучинг як технологія розвитку професіоналізму майбутнього викладача закладів вищої освіти / Тетяна Олександрівна Кравцова // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – Черкаси, 2019. - № 1. - С. 140-145.
1. Кравцова Т.О Технології коучингу як засіб ефективної розробки індивідуальної освітньої програми майбутнього фахівця) Інноваційні наукові дослідження у сфері педагогічних та психологічних наук: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 3–4 травня 2019 р. – К.: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2019. – С.68-72.
5. Кравцова Т.О Тьюторська компетентність як складова професійної компетентності майбутнього викладача закладів вищої освіти. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2019. Вип 182. С.86–90.
6. Кравцова Т.О. Ресурсний підхід до організації тьюторського супроводу майбутніх магістрів освіти. / Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Вип.29. Т2. С. 246-252
7. Кравцова Т.О. Тьюторська компетентність як складова професійної компетентності майбутнього викладача закладів вищої освіти Наукові записки Серія: Педагогічні науки = Academic Notes. Series: Pedagogical Sciences / ЦДПУ ім. В. Винниченка ; ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. С .86 – 90.
8. Осадча К. П. Міждисциплінарний контекст формування тьюторської компетентності у професійній підготовці майбутніх учителів. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. Збірник наукових праць. 2017. № 27. С. 56–60.

2. Парслоу Э., Рэй М. Коучинг в обучении. Практические методы и техники. – СПб.: Питер, 2003. – 203 с.
4. Пащенко О. Коучинг сесії для педагогів, К.: «Видавнича група «Шкільний світ», 2019 – 128 с.
9. Семеновська, Л. Методичні аспекти реалізації тьюторського супроводу вивчення педагогічних дисциплін. Естетика і етика педагогічної дії, 2014. 8.С.121–133.
10. Сергеева А. Д. Особенности субъект-субъектного взаимодействия членов педагогического коллектива. Молодой ученый. 2016. № 1. С. 756–758.
11. Сисоєва С.О., Осадчий В.В., Осадча К.П. Професійна підготовка викладача-тьютора: теорія і методика: Навч.-метод. посібник. / С.О. Сисоєва, В.В. Осадчий, К.П.Осадча/ Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченко, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. – Київ-Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011. – 302 с.
12. Толочко С. В. Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти. дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. 2019. 574с.
13. Тьютор в образовательном пространстве: учеб. пособие / под ред. В.П. Сергеевой. – М.: ИНФРА-М, 2016. – 192 с. – www.dx.doi.org/10.12737.17329.
14. Цюпак І.М. Тьюторство як ефективна умова забезпечення якості освіти /Цюпак І.М. – Цілі сталого розвитку третього тисячоліття: виклики для університетів наук про життя: міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, Україна, 23-25 травня 2018 року: матеріали конференції. – Київ, 2018. – С. 342-344.
15. Чобітько М.Г. Педагогічна освіта: особистісний підхід.: збірник наукових праць.[Педагогічний процес: теорія і практика]. / М.Г. Чобітько. – Вип.1. – Київ: Вид. П/П ФЕКМОІ, 2003. – 253 с.
16. Coaching / Anna Cywińska, Sylwia Majewska, Kamila PeřiakKowalska, Eliza Szvec. – Wydanie pierwsze. – Lublin, 2013. – 190 s.
17. Coaching. Zbiór narzędzi wspierania rozwoju / Marciniak Łukasz T., Rogala-Marciniak Sylwia. – Warszawa : ABC a Wolters Kluwer business, 2012. – 392 s.
18. Coaching jak innowacyjna technologia pedagogicznego współdziałania w systemie wyższej edukacji Ukrainy / Wołodumyr Tymenko : Helena Nieżyńska, Pracy IV Międzynarodowej Multidyscyplinarnej Konferencji Naukowej «Dylematy współczesnej edukacji.

Formy i metody pracy z uczniem z specjalnymi potrzebami edukacyjnymi» (12 lipca 2016 r., WSL, Częstochowa, Polska) // Problem nowocześniejszej edukacji ; Podred. Edyty Sadowskiej, Wiesława Sztumskiego. – Częstochowa : WSL, 2016. – T. VI. – S. 139–146.

19. Dilts R. Od przewodnika do inspiratora, czyli coaching przez duże «C» / Robert Dilts. – Warszawa : PINLP, 2006. – 444 s.

Інформаційні ресурси:

1. International Coach Federation (ICF). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.coachfederation.org/ICF>

Модуль II. Інновації в науково-дослідній діяльності викладача

Назва навчальної дисципліни: **Актуальні проблеми науково-дослідної діяльності викладача**

Цільовий компонент: Розкрити актуальні проблеми розвитку сучасної науки та освіти. Проаналізувати особливості науково-дослідної діяльності викладача.

Змістовий компонент: Проблеми та перспективи сучасної науки та освіти. Ефективне досягнення рівня професійної підготовки здобувачів освіти, щодо виконання професійних обов'язків на основі вияву якостей особистості та відповідного рівня професійної діяльності. Участь світової науки й громадськості в процесі розвитку цивілізації.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, семінарські заняття; методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід; засоби: інформаційні ТЗН.

Результативний компонент:

ПРН2. Уміння розробляти та застосовувати нові підходи до вирішення задач та /або інноваційного характеру в сфері вищої освіти.

ПРН 7. Обґрунтовувати та планувати творчий/ дослідницький проєкт, підготувати та оприлюднити звіт, статтю.

ПРН 8. Інтегрувати знання у сфері освіти та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

ПРН 9. Організовувати педагогічно доцільну партнерську взаємодію, здійснювати професійну комунікацію, зрозуміло та недвозначно доносити власні міркування висновки з питань освіти до фахівців широкого загалу.

ПРН 10. Бути здатним до власного професійного розвитку, професійної рефлексії.

Список рекомендованої літератури:

1. Адаменко О. Методологічні засади дослідження історії розвитку педагогічної науки. *Рідна школа*. 2013. № 1–2 (січень–лютий). С. 8–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2013_1-2_4.
2. Вернидуб Р. Науково-дослідна діяльність у структурі забезпечення професійної підготовки вчителя. *Вища освіта України*. 2012. № 1. С. 49–55.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям. К.-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2010. 308 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник: довідк. вид. К.: Либідь, 1997. 374 с.
5. Кремень В. Г. Українська освіта в добу глобалізації. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2002. № 6. С. 4–12.
6. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
7. Радул В. В. Соціальна зрілість особистості. Харків: Мачулін, 2017. 441 с.
8. Рашидова Н. М. Дослідницька діяльність як фактор професійного розвитку майбутнього фахівця. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2014. № 5(2). С. 213–220.
9. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. К.: А.П.Н., 2003. 68 с.
10. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічне дослідження та його «околиці». *Шлях освіти*. 2005. № 4. С. 43–47.
11. Сухомлинська О. В. Методологія дослідження історико-педагогічних реалій другої половини ХХ століття. *Шлях освіти*. 2007. № 4. С. 6–12.
12. Федорич Х. Дослідницька діяльність як процес самореалізації особистості. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2014. Ч. 2. С. 382–387.
13. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.

Інформаційні ресурси:

1. Комітет з питань науки і освіти Верховної ради України <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/index>
2. Міністерство освіти і науки України www.mon.gov.ua
3. Освітня політика: портал громадських експертів <http://education-ua.org/ua/>
4. Національна академія педагогічних наук України <http://naps.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://nbuv.gov.ua/>
6. Національна парламентська бібліотека України <http://nplu.org/>

7. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського <http://www.dnrb.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: Методологія наукової та інноваційної діяльності.

Цільовий компонент: поглиблення уявлень слухачів про методологію наукової та інноваційної діяльності; актуалізація системи знань слухачів про наукове дослідження, його різновиди, структуру та методи; розвиток інтересу до науково-педагогічних проблем у сфері освіти; удосконалення умінь аналізувати, інтерпретувати науково-педагогічні явища, причинно-наслідкові зв'язки між ними на основі узагальнення і систематизації знань з освітніх/педагогічних наук, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло доносити власні міркування; удосконалення дослідницьких умінь, які дозволять досягти високого рівня самоорганізації професійної діяльності; формування методологічної культури.

Змістовий компонент: Методологічне забезпечення наукового дослідження. Специфіка наукової та інноваційної діяльності в галузі освіти. Структура прикладного педагогічного дослідження. Наукове педагогічне дослідження, його компоненти. Рівні наукових досліджень у педагогіці. Співвідношення фундаментального і прикладного в педагогічних дослідженнях. Показники цінності наукової та інноваційної діяльності. Джерела інформації в науково-дослідній роботі. Монографія, стаття, дисертація, автореферат дисертації, їх сутність та структура. Загальна логіка наукового дослідження. Оформлення підсумків наукової роботи. Стил наукової роботи. Прийоми аргументації при побудові теоретичної і нормативної моделей у науковому дослідженні.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, ділова гра; методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; засоби: презентація, підготовка наукових робіт (доповідей, статей, тез доповідей на конференцію); інформаційні ТЗН.

Результативний компонент:

ПРН1. Уміння проектувати і здійснювати освітній процес у закладах вищої освіти з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації та рівня розвитку особистості.

ПРН2. Уміння розробляти та застосовувати нові підходи до вирішення задач та /або інноваційного характеру в сфері вищої освіти.

ПРН 7. Обґрунтовувати та планувати творчий/ дослідницький проект, підготувати та оприлюднити звіт, статтю.

ПРН 9. Організувати педагогічно доцільну партнерську взаємодію, здійснювати професійну комунікацію, зрозуміло та недвозначно доносити власні міркування висновки з питань освіти до фахівців широкого загалу.

ПРН 10. Бути здатним до власного професійного розвитку, професійної рефлексії.

Список рекомендованої літератури:

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень. К.:АБУ, 2002. 480 с.
2. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
3. Введение в научное исследование по педагогике / Ю. К. Бабанский, В. И. Журавлев, В. К. Розов и др.; под. ред. В. И. Журавлева. М.: Просвещение, 1998. 239 с.
4. Волкова Н. П. Загальна характеристика методів науково-педагогічного дослідження і його логіки. К.: Академвидав, 2007. 125 с.
5. Гершунский Б. С. Менталитет и образование. М., 1996. 344 с.
6. Гончаренко С. У. Методологія. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
7. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2010. 308 с.
8. Гончаренко С. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень. *Шлях освіти*. 2004. № 1. С. 2–6.
9. Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. К.: Логос, 2005. 220 с.
10. Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник/ Упорядник Г.О. Сиротенко. Полтава: ПОППО, 2015. 160 с.
11. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. К.: Вища школа, 1990. 178 с.
12. Скалкова Т. В. Я и коллектив. Методология и методы педагогического исследования. М.: педагогика, 1999. 222 с.
13. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи. *Педагогіка вищої школи* / за ред. З. Н. Курлянд. К.: Знання, 2007. С.16–23.
14. Методологія та організація наукових досліджень : навчально- методичний посібник / В. М. Михайлов та ін. Х.: ХДУХТ, 2014. 220 с.
15. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
16. Чмиленко Ф. О., Жук Л. П. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Д.: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.
17. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Віче : НУВГП, 2016. 151 с.
18. Окольніча Т. В. Теорія та методика науково-педагогічного дослідження: навч. пос. Кропивницький: ФОП Піскова М. А., 2020. 76 с.
19. Організація наукових досліджень, написання та захистації дисертації / За ред. В. В. Пасічника. К.: «Ліра-К», 2018. 282 с.
20. Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики. К., 2005. 417 с.

21. Скаткин М. Н. Методология и методика педагогических исследований. М.: Просвещение, 1986. 89 с.
22. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика : методология, теория, практика : Научное издание. М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. 222 с.
23. Уруський В. І. Формування готовності до інноваційної діяльності: Методичний посібник. Тернопіль: ТОКІППО, 2015. 96 с.

Інформаційні ресурси:

www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України ім. І. І. Вернадського
<http://pedmir.ru>. Педагогический мир: электронный журнал
<https://mon.gov.ua/ua>
<https://www.kmu.gov.ua/>
<http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>
http://pidruchniki.ws/17530607/pedagogika/ponyattya_istoriyi_pedagogiki
http://ebooktime.net/book_346.html
http://eduknigi.com/ped_view.php?id=25
<http://www.info-library.com.ua/books-text-466.html>
http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/Djurin/index.php

Модуль III. Інновації в організаційній діяльності викладача

Назва навчальної дисципліни: **Комунікативні процеси у професійній діяльності викладача.**

Цільовий компонент: розкриття теоретичних аспектів базових положень педагогічного спілкування; вивчення проблем теорії професійно-педагогічної комунікації, комунікативних можливостей фахівців у сфері педагогічного спілкування; ознайомлення зі способами та прийомами взаємодії у процесі спілкування; використання методів підвищення ефективності педагогічного спілкування; аналіз особистостей різних форм та їх характеристика з позицій взаємодії; розкриття специфіки педагогічного спілкування та окреслення порушень, труднощів та бар'єрів у процесі комунікації; визначення прийомів педагогічно доцільного впливу.

Змістовий компонент:

Сутність, форми, види і структура спілкування. Комунікативна сторона спілкування. Порушення, труднощі і бар'єри у процесі комунікації. Суб'єкт, об'єкт професійно-педагогічної комунікації. Інформація в професійно-педагогічній комунікації. Функції професійно-педагогічної комунікації. Комунікативність викладача. Переконавання і навіювання в педагогічній комунікації. Характеристика засобів спілкування. Мовна комунікація: структура і функції. Бар'єри у вербальній комунікації. Фактори ефективного слухання. Значення, функції та засоби невербальної комунікації і проблема інтерпретації невербальної поведінки. Міжособистісні стосунки в

педагогічному колективі. Соціально-психологічний клімат у педагогічному колективі. Відносини у системі «викладач-студент», «студент-студент». Структура міжособистісної взаємодії. Характеристика інтерактивної сторони спілкування. Рольові позиції у педагогічному спілкуванні. Стилi відносин і характер педагогічного впливу у процесі навчання. Стилi педагогічного спілкування. Моделі спілкування та установка викладача. Зміст, особливості та ефективність міжособистісного сприйняття. Типові схеми формування першого враження. Механізми сприйняття у спілкуванні. Самоподача у спілкуванні. Імідж викладача. Загальні питання методики красномовства. Складові ораторського мистецтва. Стадії публічного виступу. Культура спілкування викладача. Педагогічні функції мовлення і комунікативна поведінка педагога. Мовленнєві моделі взаємодії «студент-студент». Поняття про педагогічну етику. Особливості взаємодії педагога зі студентами, дотримання педагогічного такту. Педагогічний такт і толерантність викладача. Конфлікт педагогічної взаємодії, їх типологія. Управління конфліктами. Типи поведінки педагога у конфліктній ситуації. Методи врегулювання конфліктів і шляхи їх передбачення. Етика спілкування і толерантність як принцип культури педагогічного спілкування.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, пізнавальні ігри, робота в групах; методи: проблемного викладу, дискусії, створення ситуації новизни, створення ситуації успіху; засоби та прийоми: презентація, комунікативна атака, «вулик».

Результативний компонент:

ПРН 1. Уміння проектувати і здійснювати освітній процес у закладах вищої освіти з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації та рівня розвитку особистості.

ПРН 3. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

ПРН 6. Проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахування індивідуальних особливостей і потреб студентів.

ПРН 9. Організовувати педагогічно доцільну партнерську взаємодію, здійснювати професійну комунікацію, зрозуміло та недвозначно доносити власні міркування висновки з питань освіти до фахівців широкого загалу.

ПРН 10. Бути здатним до власного професійного розвитку, професійної рефлексії.

Список рекомендованої літератури:

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова: Підручник. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 208 с.

2. Велитченко Л.К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу: монографія / Л.К. Велитченко. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2005.
3. Волкова Н.П. Педагогічні комунікації: Навч. посіб. / Н.П. Волкова. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2005. – 128 с.
4. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н.П. Волкова. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.
5. Гуманістичний потенціал педагогічної комунікації: Книга для вчителя: науково-метод. посіб.; за ред. С. О. Мусатова. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 96 с.
6. Гурвич С.С. и др. Основы риторики: Учебное пособие / С.С. Гурвич, В.Ф. Погорелко, М.А. Герман. – К., 1988. – 248 с.
7. Дейвис Филлип. Ваш абсолютный имидж / Филлип Дейвис. – М.: ТОО-Внешсигм, 1996. – 263 с.
8. Дискурс поняття «комунікація» в контексті формування сучасної парадигми освіти / М.Д. Прищак // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2010. – № 1. – С. 25—29.
9. Довга Т.Я. Імідж сучасного вчителя: Навчально-методичний посібник / Т.Я. Довга. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Кіровоград: ПП «Ексклюзив-Систем», 2015. – 146 с.
10. Дубінка М.М. Педагогічні умови формування майстерності майбутнього вчителя (Методичні рекомендації до спецсемінару) / М.М. Дубінка. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004 – 204 с.
11. Дубінка М.М. Психолого-педагогічні умови забезпечення ефективності міжособистісного спілкування / М.М. Дубінка // Рідна школа. – 2007. – № 4 (927) Квітень. – С. 33-36.
12. Коноваленко М.Ю. Деловые коммуникации: учебник и практикум для вузов / М.Ю. Коноваленко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 2022. – 466 с.
13. Коноваленко М.Ю., Коноваленко В.А. Теория коммуникации: Учебник для бакалавров / М.Ю. Коноваленко, В.А. Коноваленко /. – 2-е изд., перед. и доп. – М.: Юрайт, 2014. – 415 с.
14. Крижанская Ю. Грамматика общения / Ю. Крижанская, В. Третьяков. – 3-е изд. – М.: Смысл; СПб.: Питер, 2005. – 280 с.
15. Культура ділового спілкування менеджера : Навчальний посібник / Чайка Г.Л. – К.: Знання, 2005. – 442 с.
16. Куницина В.Н. Межличностное общение / В.Н. Куницина, Н.В. Казаринова, В.М. Погольша. – учебное пособие для вузов. – СПб. : Питер, 2001. – 256 с.
17. Лалл Джеймс. Медіа, комунікації, культура. Глобальний підхід: Пер. з англ. – К.: «К.І.С.», 2002. – 312 с.
18. Максименко С.Д., Заброцький М.М. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування). – К. : Главник, 2005. – 112 с.
19. Марченко О.Г. Основи педагогічної майстерності / О.Г. Марченко. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 112 с.

20. Основы теории коммуникации: учеб. для студ. вузов ; под ред. М.А. Василика. – М. : Гардарики, 2006. – 615 с.
21. Панфилова А.П. Деловая коммуникация в профессиональной деятельности / А.П. Панфилова. – учебное пособие. – СПб.: Знание, ИВЭСЭП, 2001. – 245 с.
22. Педагогічна майстерність: Підручник/ І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос [та ін.]; за ред. І.А. Зязюна. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К. : СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.
23. Пиз Аллан. Язык телодвижений. Как читать мысли других по их жестам / Аллан Пиз. – Санкт-Петербург, Издательский дом Гуттенберг, 1997. – 248 с.
24. Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки: навч. посібн. / Н.П. Пихтіна. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 316 с.
25. Савенкова Л.О. Педагогічне спілкування / Л.О. Савенкова / Навчальний посібник. – К.: КДЕУ, 1997. – 298 с.
26. Сагач Г.М. Риторика: Навч. посіб. для студ. Г.М. Сагач. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2000. – 348 с.
27. Сердюк О.П. Основи управління комунікативним процесом: Підручник / О.П. Сердюк. – К.: ІЗМН, 1998. – 208 с.
28. Сопер П. Основы искусства речи: Пер. с англ. П. Сопер. – 2-е испр. изд. – М.: Прогресс; Прогресс-Академия, 1992. – 186 с.
29. Теорія і практика формування мовно-комунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів: монографія / Климова К.Я.; наук. ред. Л.І. Мацько. – Житомир: Рута, 2010.
30. Томан І. Мистецтво говорити: Пер. з чеськ. В.І. Романця / І. Томан – 2-е вид. – К.: Політвидав України, 1989. – 293 с.
31. Федорчук В.М. Розвиток комунікативної компетентності викладача: соціально-психологічний тренінг: Навч.-метод. посібн. для викладачів та студентів ВНЗ / В.М. Федорчук. – 2-е видан. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006.
32. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навчальний посібник для студентів ВНЗ / Ф.І. Хміль. – К.: Либідь, 2004.
33. Хоружа Л.Л. Етичний розвиток педагога: навч. посібн. / Л.Л. Хоружа. – К.: Академвидав, 2012. – 208 с.
34. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. / І.М. Цимбалюк. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
35. Чмут Т.К. Культура спілкування: (навчальний посібник) / Т.К. Чмут. – Хмельницький: ХІРУП, 1996. – 168 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>
2. http://ebooktime.net/book_346.html
3. www.tspu.edu.ua.

Назва навчальної дисципліни: Соціалізація особистості в сучасному освітньому просторі.

Цільовий компонент: формування у майбутніх фахівців системного знання про сутність, механізми, види, фактори соціалізації особистості, вікову детермінацію соціалізаційних процесів, теоретичні підходи та концепції соціалізації. Вироблення системи знань про сутність, механізми, види, фактори соціалізації особистості, вікові особливості становлення людини, її самоствердження та самореалізації в соціумі, вітчизняні й закордонні концепції соціалізації; набуття умінь і навичок зі створення умов для успішної соціалізації особистості; сприяти успішному розгортанню життєвого потенціалу студентів та студенток; розвивати творчі нахили, культивувати професійно важливі особистісні якості.

Змістовий компонент: Поняття соціалізації. Види соціалізації. Роль і значення соціального досвіду в процесі соціалізації. Соціалізація й індивідуалізація. Соціальність. Особливості соціалізації. Ідентифікація. Наслідування. Навіювання. Соціальна фацилітація. Соціальна інгібація. Конформність. Методологічні передумови концепцій подвійної детермінації розвитку особистості. Гомеостатична модель розвитку психіки людини. Особистість в різних концепціях тлумачення. Диспозиційна регуляція соціотипічної поведінки особистості. Сприяння – основа соціалізації особистості. Грані соціалізації особистості. Роль соціального середовища в процесі соціалізації. (Роль соціального середовища у соціалізації. Колегіальні дії. Взаємодії та впливи. Теорія конфронтації двох факторів. Зовнішній та внутрішній процеси. Теоретичні особливості взаємодії середовища та особистості. Соціальна активність. Співвідношення соціального й психічного. Ролі. Норми. Соціальне виховання або маніпуляція. Соціальні почуття. Соціальний організм. Соціальний вчинок.

Процесуальні й компонент: форми: інтерактивна лекція, ділова гра; методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; засоби: презентація, підготовка наукових робіт (доповідей, статей, тез доповідей на конференцію); інформаційні ТЗН.

Результативний компонент:

ПРН 7. Обґрунтовувати та планувати творчий/ дослідницький проєкт, підготувати та оприлюднити звіт, статтю.

ПРН 9. Організувати педагогічно доцільну партнерську взаємодію, здійснювати професійну комунікацію, зрозуміло та недвозначно доносити власні міркування висновки з питань освіти до фахівців широкого загалу.

ПРН 10. Бути здатним до власного професійного розвитку, професійної рефлексії.

Список рекомендованої літератури:

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.В. Безпалько. К.: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.

2. Веретенко Т. Г. Вступ до спеціальності: соціальна педагогіка. Модуль 2 : [навч. посіб.] / Т. Г. Веретенко, О. М. Денисюк. К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. 124 с.
3. Голованова Н.Ф. Социализация и воспитание ребенка: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Спб.: Речь, 2014. 272 с.
4. Кравченко Т.В. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи: Монографія. К.: Фенікс, 2009. 416 с.
5. Лавриченко Н. М. Проблеми гуманістичного спрямування шкільної соціалізації: пед. роздуми і нотатки. К. :ТОВ "Інсайт-плюс", 2016. 279 с.
6. Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисы. К.: Віра ІНСАЙТ, 2000. 444 с.
7. Лукашевич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: Навч.-метод, посібник. К.: ІЗМН, 1998. 112 с.
8. Основи соціалізації особистості : навч. посіб / О.М. Любарська. 2-ге вид, переробл і доповн. К.: Ленвіт, 2012. 238 с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка : [методичний посібник] / Н. А. Сейко. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2012. –260 с.
10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників/ За заг. ред. А.Й. Капської, І. М. Пінчук, С.В. Толстоухової. К., 2000. 260 с.
11. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / [Т. Ф. Алексеєнко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін.] ; за ред. І. Д. Зверєвої. К. : Центр учбової літератури, 2018. 336 с.
12. Соціальна педагогіка: теорія і технології: Підручник / За заг. ред. І.Д. Зверєвої. К.: Центр навчальної літератури, 2016. –316 с.
13. Фрейре П. Педагогіка свободи: етика, демократія і громадянська мужність / П. Фрейре; [пер. з англ. О. Дем'янчука]. К. : Академія, 2004. 124 с.
14. Фрейре П. Педагогіка пригноблених / П. Фрейре. К. : Юніверс, 2003. 168 с.
15. Харченко С. Я. Гендерна соціалізація сучасної жіночої молоді: монографія. / С. Я. Харченко, Л. Г. Харченко, С. М. Гришак, О. А. Болотська; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. 318 с.
16. Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально педагогічної діяльності: теорія і практика: [монографія] / С. Я. Харченко. Луганськ : Альма-матер, 2006. 320 с.

Інформаційні ресурси:

www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України ім. І. І. Вернадського
<http://pedmir.ru>. Педагогический мир: электронный журнал
<https://mon.gov.ua/ua>
<https://www.kmu.gov.ua/>
<http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>
http://pidruchniki.ws/17530607/pedagogika/ponyattya_istoriyi_pedagogiki
http://ebooktime.net/book_346.html
http://eduknigi.com/ped_view.php?id=25

<http://www.info-library.com.ua/books-text-466.html>

http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/Djurin/index.php

Назва навчальної дисципліни: Інклюзія в освіті

Цільовий компонент: розкриття теоретичних основ інклюзивної освіти; сформуванню у слухачів підвищення кваліфікації цілісне уявлення про сутність та головні завдання інклюзивної освіти в Україні ознайомлення зі способами та прийомами організації інклюзивної освіти в закладах фахової передвищої та вищої освіти; сформуванню навички диференційованого викладання та оцінювання в умовах інклюзивного навчання; визначити ефективні соціально-педагогічні стратегії взаємодії зі студентами з особливими потребами; розвинути здатність до комунікативної взаємодії з колегами в інклюзивному освітньому середовищі; організація безпечного і здоров'язберезувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища

Змістовий компонент: Головні завдання розвитку інклюзивної освіти. Класифікація порушень психофізичного розвитку дітей та особливості їх навчання й виховання. Сучасна освітня нормативно-правова база організації інклюзивної освіти. Інструктивно-методичні листи МОН України щодо організації інклюзивного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Особливості організації освітнього процесу в інклюзивному освітньому середовищі. Навчальний план. Типові навчальні плани. Робочі навчальні плани. Навчальні програми. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) як умова надання якісних освітніх послуг осіб з особливими освітніми потребами. Диференціація викладання: здійснення адаптацій та модифікацій. Особливості психологічного і соціального супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища.

Процесуальний компонент: *форми:* інтерактивна лекція, семінарське заняття, робота в групах, самостійна робота; *методи:* проблемного викладу, дискусії, бесіди, вправи, вирішення проблемних ситуацій; *засоби та прийоми:* презентації, інтерактивні прийоми міжособистісної взаємодії.

Результативний компонент:

ПРН 1. Уміння проектувати і здійснювати освітній процес у закладах вищої освіти з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації та рівня розвитку особистості.

ПРН 3. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати

результати навчання здобувачів освіти.

ПРН 6. Проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахування індивідуальних особливостей і потреб студентів.

ПРН 9. Організувати педагогічно доцільну партнерську взаємодію, здійснювати професійну комунікацію, зрозуміло та недвозначно доносити власні міркування висновки з питань освіти до фахівців широкого загалу.

Список рекомендованої літератури:

1. Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ: А.С.К., 2012. 360 с.
2. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі: початкова ланка / В. І. Бондар та ін. ; за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. Київ, 2004. 152 с.
3. Інклюзивна освіта від А до Я : poradnik для педагогів і батьків / уклад. Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. Київ, 2016. 68 с.
4. Інклюзивна освіта: теорія та практика : навчально-методичний посібник / С. П. Миронова та ін. ; за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський, 2012. 191 с.
5. Інклюзивна освіта. Посібник для батьків. Досвід Канади : посібник Київ: Паливода А.В., 2012. 120 с.
6. Інклюзивна школа: особливості організації та управління навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. ; за заг. ред. Л. І. Даниленко. Київ, 2007. 128 с.
7. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навчально-методичний посібник / С. П. Миронова та ін. ; за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2015. 235 с.
8. Інклюзивне навчання: основні принципи та дієві технології : колективна монографія / О. І. Баланська та ін. ; відп. ред. Г. В. Давиденко. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 216 с.
9. Інклюзивний ресурсний центр: досвід проекту : методичний посібник / уклад. Т. Д. Каменщук та ін. ; під заг. ред. Н. З. Софій. *Всеукр. фонд "Крок за кроком", Проект "Інклюзивна освіта: крок за кроком"*. Київ: Плеяди, 2015. 75 с.
10. Інтегрований курс теорії та історії педагогіки: індивідуальні тьюторські завдання для студентів II-V курсів : навчальний посібник / авт.-уклад. А. М. Бойко. Полтава, 2007. 360 с.
11. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ, 2013. 140 с.
12. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : науково-методичний збірник, вип. 12 / редкол.: В. В. Засенко, А. А. Колупаєва,

Т. П. Вісковатова та ін. ; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєв. НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. Київ, 2017. 184 с.

Інформаційні ресурси:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Закон України «Про вищу освіту» // Закон від 01.07.2014 №1556–VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
3. Закон України «Про освіту». *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 року № 545 «Про затвердження положення про інклюзивно-ресурсний центр». *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-p-8>
5. Аналіз законодавства України щодо відповідності міжнародним вимогам забезпечення рівних прав у здобутті освіти для дітей з особливими потребами. *Інклюзивна освіта*. URL: <http://www.education-inclusive.com/materiali-shho-prisvyacheni-inklyuzivnij/>
6. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
7. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р.№912. *Міністерство Освіти і Науки України*. URL: <http://firstedu.org.ua/index.php>.